Förskolegårdsprojektet
Ekokommun Nynäshamn
2001

Förskolegårdsprojektet i Ekokommun Nynäshamn februari 2001

Projektbeskrivning

Projektets syfte

Syftet är att utveckla förskolegårdarna inom Nynäshamns kommun så att de kan bidra till att barnen får nära naturupplevelser och ökad kunskap om ekologi, kretslopp, växter och djur. Vidare ska de fylla barnens behov av motorisk träning, lek, god hälsa, upptäckarglädje, kreativitet, lugn och ro mm. Detta är särskilt viktigt när gården ofta ersätter naturen som en plats för barnen att leka och göra upptäckter.

Mål

Att alla förskolor inom Nynäshamns kommun, genom bildande av gårdsgrupper (personal och föräldrar), aktivt ska arbeta med att utveckla sina förskolegårdar (med avseende på syftet ovan) både kortsiktigt och på lång sikt.

Ansvar

Projektsamordnare: Robert Lättman, Naturskolan
Projektledare på respektive förskola: Miljöombuden (om inget annat anges)

Bakgrund

På de återkommande miljöombudsträffarna under 2000 har det vid flera tillfällen kommit upp önskemål om att Naturskolan ska utgöra en resurs för förskolan i sitt arbete med att utveckla förskolegårdarna. Vid samtal om gårdarna blev det tydligt att det fanns stora brister som ofta var likartade bland de olika förskolorna. I diskussionerna framkom också att Naturskolan borde komma ut till de olika förskolorna för att ”med andra ögon” titta på gårdarna. Utifrån detta besök skulle Naturskolan sedan kunna komma med idéer och synpunkter. Det ursprungliga initiativet till detta projekt har alltså tagits av förskolornas miljöombud.

Vetenskapliga stöd för projektet

Vetenskapliga studier
I en studie av docenten och landskapsarkitekten Patrik Grahn (Ute på dagis, 1997) där han jämför två olika förskolor med avseende på utemiljön och hur den påverkar barnen framkom följande. De två förskolornas gårdar skiljer sig markant från varandra. Den ena förskolan, Lekatten, är en mycket välplanerad gård utan naturliga områden men med god tillgång på lekutrustning. Leksaker måste samlas in när dagen är slut eftersom gården också delas med

boende i området. Den andra gården, som tillhör Ur och skur-förskolan Statarlängan, är mer som en naturtomt och inte planerad i detalj. Gården är dessutom förskolans egen och behöver inte städas efter barnens lek varje dag.

Undersökningarna och jämförelserna mellan de båda förskolorna visade att på Statarlängan var tempot i lekarna lugnare, det rådde liten konkurrens om lekresurser, det var få konflikter, det fanns gott om ställen att vara för sig själv, barnen lekte koncentrerat i längre stunder och det fanns möjlighet att välja mellan traditionell lekutrustning och naturmaterial. På Statarlängan där allt detta kunde konstateras visade det sig också att barnen hade bättre motorisk förmåga, bättre koncentrationsförmåga och lägre sjukfrånvaro. Författaren hävdar att resultaten är så pass tydliga att han framhåller förskolornas gårdar och uteaktiviteter som speciellt betydelsefulla.

Att ta vara på barns olika intelligenser

Vikten av att utveckla förskolegårdarna mot en mer mångsidig utomhusmiljö blir tydlig när man läser om Howard Gardners teorier om multipla intelligenser (MI). Gardner, psykolog från Harvard, presenterade sina teorier om de sju intelligenserna 1983 i boken *Frames of mind* (på svenska *De sju intelligenserna*, 1994).

Han skrev boken som ett led i att ifrågasätta det förhärskande sättet att bedöma intelligens på, nämligen IQ-modellen. Han ansåg att IQ-testerna var på tok för snäva i sättet att bedöma människor. Testerna görs vid ett isolerat tillfälle avlägsnade från en naturlig inlärningsmiljö och de görs helt isolerat från tidigare erfarenheter och enligt Gardner är det inte troligt att de kommer att göra det igen. Gardner föreslog istället att intelligens har med förmågan att lösa problem att göra och att skapa något i ett meningsfullt och naturligt sammanhang. De sju intelligenserna som Gardner beskriver är kortfattat följande:

De sju intelligenserna	**Beskrivning**	**För inlärning behöver dessa människor**
Lingvistisk	Förmågan att använda ord ändamålsenligt (ex journalist, politiker, poet).	Böcker, skrivmaterial, samtal, berättelser, naturupplevelser, mm.
Logisk-matematisk	Förmågan att använda siffror ändamålsenligt (ex matematiker, vetenskapsman).	Föremål att undersöka, naturvetenskapigt material, vetenskapsmuséer mm.
Spatial	Förmågan att uppfatta den visuella-spatiala världen exakt (ex jägare, arkitekt, konstnär, uppfinnare).	Konst, fantasilekar, labyrinter, pussel, filmer, naturmaterial, LEGO mm.
Kroppslig-kinetisk	Förmågan att skickligt använda hela kroppen för att uttrycka tankar och känslor samt framställa eller förändra föremål (ex skådespelare, idrottare, dansare, hantverkare, mekaniker, kirurg)	Rollspel, drama, röra sig, byggmaterial, idrott, bollspel, praktisk inlärning, olika fysiska aktiviteter, upp-levelser för känselsinnet mm.
Musikalisk	Förmågan att uppfatta, urskilja olikheter, omforma och uttrycka olika sorters musik (ex kompositör, musiker).	Tid för sång, instrument, spela musik, gå på konserter mm.

Interpersonell	Förmågan att uppfatta och urskilja skillnader i humör, avsikter och känslor hos andra människor (ex lyhörda, organisatoriska, manipulativa människor).	Vänner, spel och lekar i grupp, sociala evenemang, mentor-lärlings-relationer, klubbar mm.
Intrapersonell	Självkännedom och förmågan att använda denna på ett lämpligt sätt i sitt handlande (ex människor med god självdisciplin och förmåga till självanalys).	Hemliga platser, tid för sig själva, ett rum i naturen, egna val, projekt som får ta tid mm.

Fördelen med detta synsätt
När man tittar på tabellen ovan är det lätt att förstå vikten av att barn i låga åldrar har tillgång till olika typer av inlärningsmiljöer. En förskolegård som kan tillgodose de olika behoven inom de sju intelligenserna kan fånga upp och stödja barnen i sin utveckling. Om alla barn får en möjlighet att utveckla sin egen förmåga kan det ge en inre styrka och tillfredställelse som leder till ökat självförtroende och ökad möjlighet att bli en självständig individ. I det praktiska arbetet med utvecklingen av gårdarna kan de sju intelligenserna ligga som en tematisk grund att arbeta efter och därmed ge en hjälpande struktur åt arbetet.

Krasst samhällsekonomiskt kan man spekulera i vinsten med att utveckla gårdarna på detta sätt. Om varje människa tillåts utveckla sin talang och göra det som den har störst förmåga till, då skulle vi kunna få ett samhälle som blir mer effektivt samtidigt som den enskilda individen känner större tillfredställelse i sitt yrkesliv.

Vad säger läroplanen?

Förskolans läroplan (Lpfö 98)
Projektet stöds av följande citat under rubriken ”Förskolans uppdrag”:

”Förskolan skall erbjuda barnen en trygg miljö som samtidigt utmanar och lockar till lek och aktivitet. Den skall inspirera barnen att utforska omvärlden” (s 9, stycke 3)

”Förskolan skall medverka till att barnen tillägnar sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö och förstår sin delaktighet i naturens kretslopp.” (s 10, stycke 6)

”Barnen skall kunna växla mellan olika aktiviteter under dagen. Verksamheten skall ge utrymme för barnens egna planer, fantasi och kreativitet i lek och lärande såväl inomhus som utomhus. Utomhusvistelsen bör ge möjlighet till lek och andra aktiviteter både i planerad miljö och naturmiljö.” (s 11, stycke 1)

Vidare står det under rubriken ”Utveckling och lärande”:
”Miljön skall vara öppen, innehållsrik och inbjudande” (s 12)

”*Förskolan skall sträva efter att varje barn*

- utvecklar sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande
- utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika material och tekniker” (s 13)

Delmål och tidsram*

- Gårdsgrupper bildas. (2000-2001)
- Inventering och dokumentation av gårdarnas tillgångar, brister och andra problemområden. (2000-2001)
- Dokumentation av åtgärdsförslag från Naturskolan, miljöombud, personal, barn och föräldrar. (2000-2001)
- Analys och prioritering av åtgärdsförslag. (2001)
- Hjälp och/eller samarbete med arkitekt och fastighetsförvaltare. (2001)
- Söka pengar. (2002)
- Arbete med gård (vissa idéer kan förverkligas dagen efter att de kläckts medan andra idéer kräver planering, tid, pengar, hjälp osv). (2001-2003)
- Slutdokumentation, utvärdering och uppföljning. (våren 2004)

* Förskolor som inte är med från början kan givetvis hoppa på senare men kommer kanske inte med i utvärderingen och dokumentationen av projektet.

Förskolornas miljöombud,
Robert Lättman och Mats Wejdmark/Nynäshamns Naturskola,
februari 2001

Naturskolan
Viaskolan
Skolgatan 35-37
149 30 Nynäshamn

Tel 520 73565

Vanstastugan

Gårdens brister, tillgångar och idéer om åtgärder (okt 2000)

Platt och tråkig gård (framsidan)

- *Betongrör med jordkullar ovanpå*
- *Kulle med bäck som leder till en liten damm. Vatten hämtas i hinkar från vattentunnor och från dammen. Pump kan också installeras.*

Varm och solig gård med brist på skuggiga platser

- *Plantera träd (ej småplantor) på framsidans gård i sydöstra hörnet som ger skugga om 20-30 år (långsiktig lösning för framtidens barn dvs våra barnbarn*
- *Sätt snabbväxande pilar vid sandlådan på framsidan (de behöver både mycket vatten och sol).*

Diffus identitet

- *Arbeta fram en logotype med Vanstastugans namn. Vid grinden (parkeringen) sätts en skylt med namnet på förskolan. (alternativt målas namnet på asfalten; välkommen till Vanstastugan). Man kan också göra en enkel port med två stolpar med namnskylten i mitten som ett valv.*
- *Sätt skyltar på eller vid huset där namnen på avdelningarna visas (kanske med en pil som pekar in mot ingången). Välkommen till Kaninen och Igelkotten, Fjärilen och Ekorren.*

Repet på berget

- *Byt ut kättingen mot flera tjocka rep av den typen som finns i gymnastiksalar eller liknade. Ta reda på var uttjänta rep från gymnastiksalar tar vägen och om Försvaret har något att erbjuda och naturligtvis andra kontakter via föräldrar (barnens mor- och farföräldrar har säkert någon kontakt med Musköbasen)*

Vattenbrist

- *Vattentunnor behövs för att samla upp vattnet i stuprännorna till både lek och bevattning av odlingar och törstiga pilar.*

Dåligt utnyttjad fyrkantig asfaltsyta på baksidan

- *Måla på asfalten, hopphage, orm med siffror, vägar med övergångsställen och parkeringsplatser.*

Dåligt utnyttjat skogsparti på baksidan

- *Låt avdelningarna byta sida varannan dag eller varannan vecka (vad som nu kan vara lämpligast) så att alla har möjlighet att komma ner i den vackra skogsbacken.*
- *Bygg ett permanent vindskydd i skogsbacken där barnen får en egen liten rofylld plats eller att samlas i vid sagostunder och dylikt.*

Problem med förstörelse på helger kvällar och nätter

- *Be de barns föräldrar, mor- och farföräldrar som har hundar att gå en sväng förbi förskolan när de ändå är ute och rastar hunden.*
- *Lampor med rörelsedetektorer för att spara energi och för att skrämma ovälkomna gäster på helger och nätter.*

Övrigt

- *Odlingsområden kan anläggas till exempel på vänster sida innanför grinden där föräldrarna kommer in på gården med barnen. Lättodlade vackra blommor som smyckar entrén. I sluttningen ner mot staketet mitt emot ingången till huset kan man bygga upp marken med slipers och jord. Då får man en lång odlingsyta utmed staketet (staketet måste förmodligen höjas).*
- *Bygg ut taket vid ingången där vagnarna står så att fler får plats. Rama in trallen så att en mysig uteplats skapas.*
- *Gör en grind i staketet mot pulkabacken (eller är trästaketet gjort för att de äldre barnen skall kunna klättra över?)*

Efter möte med IngalLill Dahlberg, som representerar Vanstastugans utegrupp, 24/10 2000.

Robert Lättman och Mats Wejdmark

Vansta förskola

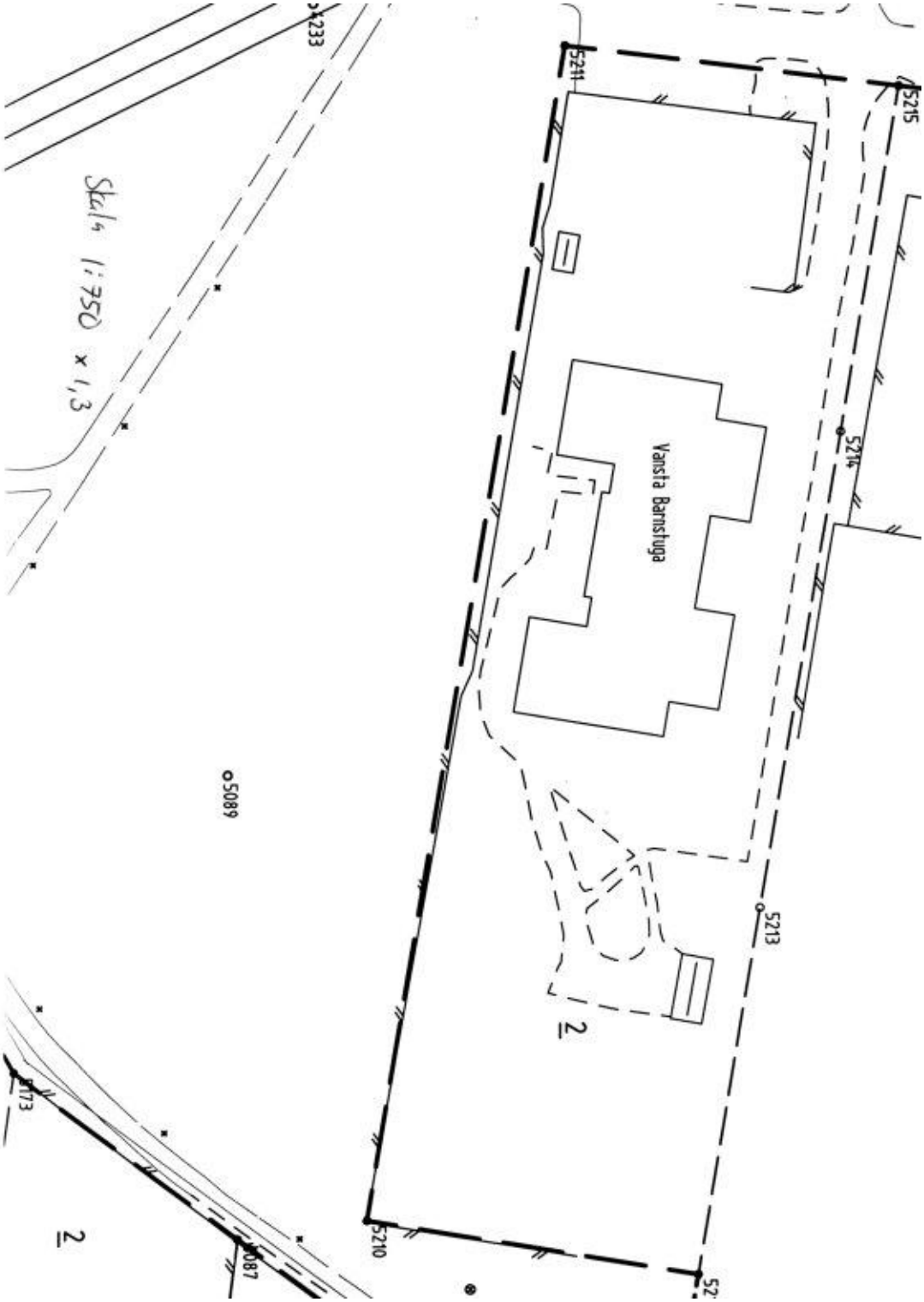

Vanstastugans förskola

Hörnet NV mot parkering. Gungställning, lekstuga, förråd, stockar för samling.

Hörnet SV mot parkering och entré. Gungställning, flyttblock, lekställning, stockar för samling.

Vanstastugans hörn NV, stockar, pilkoja, förråd, bord.

Vanstastugan, södersidan, sluttning mot staket, stuprör.

Vanstastugan, södersidan, entré, tak för barnvagnar, trall.

Baksidan, NO, förråd, lekställning, skog.

Baksidan, mot norr, asfaltsplan, rutschkana.

Södersidan med grind mellan fram- och baksida.

Breddals förskola

Idéer om åtgärder för att förbättra gården (nov 2000)

Norra sidan

- Plantera en häck vid ”affären” (den inåtgående delen av norrväggen) för att skapa ett avgränsat rum.
- Bygg en portal (stolpar med tak) vid entrén från parkeringen. Innanför portalen läggs ett traktordäck på vardera sidan som det sedan planteras blommor i. ”Välkommen till Breddals förskola” eller dylikt kan skrivas antingen på en skylt på portalen eller innanför på asfalten.
- Norr om parkeringen kan man skapa ett utrymme för kreativitet med hjälp av utspridda plankor och annat material.
- Den stora stenen som kallas ”båten” kan målas. Måla vatten, en styrhytt eller nåt som har anknytning till att det är en båt. Sätt öglor i stenen och fäst flera klätterrep.
- Tillverka fler balansanordningar från den befintliga fram till ”båten”.
- Asfalten kan utnyttjas för bland annat bandy och andra lekar.
- Lägg stockar eller liknande utmed sandkanten för att hålla kvar sanden.
- Gör en spaljé som förlängning av ena väggen på skjulet och mot staketet för att skapa ett rum mellan staket och skjul.

Västra sidan

- Bygg koja uppe i skogen (NV hörnet) och sätt parallella rep mellan träden att balansera på.
- Måla olika väsen på bergväggen uppe i skogen vid granarna.
- Gör en till samlingsplats i form av stockar lagda i fyrkant så att varje avdelning har en egen. Dessa kan användas till morgonsamlingen. Använd symboler för avdelningarnas namn för att märka ut respektive samlingsplats, kanske i form av en liten skylt.
- Vid lägerelden byggs ett vindskydd med öppningen mot solen (SO). Stolpar fästs i marken en bit framför. En presenning som fästs och läggs hoprullad på vindskyddets tak kan sedan vecklas ut och fästas i stolparna och därmed skydda elden från regn. I eldstaden används ved istället för grillkol. Veden kan anskaffas med hjälp av föräldrar. Att hugga ved kan göras till en föräldraaktivitet. Eventuellt kan man bygga ett litet skjul för veden.
- Stenarna som barnen brukar hoppa på i skogsbacken kan målas med färger och siffror och användas i pedagogiskt syfte. Här kan också parallellrep sättas upp mellan träden.
- Längs hela västväggen kan ett plexiglastak sättas upp som förlängning av det utskjutande taket för att skapa plats för barnvagnar (tar idag upp plats inomhus).
- Cykelstället vid väggen flyttas ut från gården, utanför södergrinden.

Södra sidan

- All asfalt tas bort från husets sydvästra hörn utmed hela syd- och ostsidan bort till komposten. Gräs planteras på en del av ytan.
- Den naturliga pölen kan bli utgångspunkten för en vattentrappa som anläggs i sluttningen och avslutas med en damm. Man kan förbereda för att sätta in en pump senare genom att gräva ner slang och elkabel. Strömbrytare kan sitta på insidan av söderväggen.
- Vid trallen kan träd planteras för att så småningom ge skugga. Utmed sandlådan kan också ett antal träd planteras för att ge skugga åt de som leker i sandlådan.
- Ekor kan grävas ner med fören uppåt för att skapa smårum. En bräda sätts i som sittplats.
- Lekstugan flyttas från södersidan till ostsidans stora lekstuga för att skapa en liten ”by”.
- På söderväggen kan en skylt fästas med förskolans namn på. Den ska synas tydligt från stora vägen.
- När asfalten tagits bort kan man anlägga hoppgropar med sand i för friidrottsövningar såsom längdhopp.

Östra sidan

- Tillverka stockhästar och ett stall till käpphästarna.
- Väggen på ostsidan kan målas med till exempel höbalar och en sjö där hästarna kan äta och dricka eller något annat som har med ”byn” att göra.
- I hörnet vid komposten kan sittplatser göras med hjälp av sittkubbar.
- Komposten ramas i ytterligare med staket och grinden kan tas bort eftersom den inte används

Atriumgården

- Odlingslådorna kan flyttas ut till gården.
- I mitten kan en springbrunn med porlande vatten anläggas (brunn finns under trallen) för att skapa en avslappnande atmosfär både för personal och barn.
- I ena hörnet (det hörn som ger mest sol) kan ett träd planteras som är så pass högt att solen når det (minst 2,5 m).
- Sittplatser ordnas för både barn och vuxna.
- En spaljé med klängande växter kan avskärma sovplatserna.

Efter möte med Breddals förskolas utegrupp 30/11 2000.

Mats Wejdmark och Robert Lättman, Nynäshamns Naturskola.

Breddals förskola

Breddals förskola november 2000

NO utanför gården, kompost.

Ostsida, lekstuga.

Sydsida, sandlåda, pilkoja.

Sydsida, sandlåda, odling tv intill väggen.

Västsida, entré, skogsbacke.

Västsida tallskogsbacke.

Västsida, skogsbacke, gungbräda, grillplats.

Norra sidan, lekplats med bla gungor.

Vaktberget

Gårdens brister, tillgångar och idéer om åtgärder (nov 2000)

För varmt, solen ligger på hela dagen, brist på skuggiga platser.

- *Plantera träd på södersidan utanför staketet (stora, ej småplantor).*
- *Förläng taket vid entrén med hjälp av markis.*
- *Partytält (tidigare problem med förstörelse) över sandlådan på lekplatsen. Alternativt en permanent parasollanordning (antingen permanent eller snabbmonterad).*

Inga ”små rum” på gården.

- *Snickrad ”Alfonskoja” i hörnet på södersidan där komposten idag är belägen (barnen rör sig mycket i detta område). Lägg slipers eller gjut betong i rät vinkel från husväggen och skapa en plan yta i övre delen av sluttningen. Nedanför kan komposterna ställas. Eventuellt pilkoja nedanför slipers om det inte är för skuggigt.*

Trasig stupränna, vattenkaskad.

- *Laga*
- *Vattentunnor (med lås) för att samla upp vatten till lek och för att vattna törstiga pilar.*

Vattensamling på södersidan vid väggen, lerigt och ibland mycket djupt.

- *Ta vara på vatten och samla till mindre damm med bro över.*
- *Förläng den naturliga rännan i berget ner till den tänkta dammen.*
- *Sätt en pump intill husväggen skyddad av ett litet pumphus. El dras inifrån där av/på knapp också finns. Slang dras från dammen, läggs på berget och fästes på bästa sätt (alternativt springer barnen med hinkar upp för berget och häller i vattnet).*

Sandflykt från lekplatsen vid häftigt regn

- *Sätta stenar (djupt för att inte kunna grävas upp) utmed kanten för att hålla kvar sanden.*
- *Rama in sandområdet nedanför rutschkanan också där det råder sandbrist.*

Tråkig ölandstokhäck mellan förråd och lekplats

- *Flytta buskar till norra sidan, Tunnelkoja av pilar.*
- *Bygg ut lekplatsen mot förrådet till.*
- *Spaljé med klängväxter från lekplatskant till förrådstak (problem med plogbil som ska fram på vägen).*

Tråkig asfalt

- *Måla drakar med siffror i, hage, parkeringsrutor, färger*

För liten gård

- *Ta bort gångvägen (servitut) och expandera gården öster och söder ut (de gående kan hänvisas till Utsiktsvägen)*

Lerig stig och sluttning på västsidan

- *Bygg upp en kant i sluttning och lägg grus mellan kanten och husväggen.*

Baksidan (norra sidan)

- *Lägg grus i det ”hemliga hörnet” och flytta dit ölandstokarna.*
- *Frakta dit bråte (träd, brädor mm) och annat roligt som man kan bygga med.*
- *Plantera äppelträd (ej liten planta).*

Båten

- *Borra hål för dränering*
- *Lägg durk och gör en dörr av tyg.*

Komposten

- *Köp sågspån, ta reda på hur man smidigast och billigast kan få leverans av spån när det behövs (torvmull för surt och fryser på vintern).*
- *Anlägg en trädgårdskompost eller lägg allt trädgårdsavfall i en hög i nåt hörn (inget material får lämna gården med parkförvaltningen). Utmärkt ställe för gråsuggor och tusenfotingar och barns upptäckarglädje (och naturligtvis biologisk mångfald på köpet).*

Övrigt

- *Rama in odlingen (estetiskt och hålla kvar jorden)*
- *Bygg en linbana från västväggen mot gungbrädan.*
- *Bygg en jordkällare på västsidan.*
- *Skapa en lägerplats i den skog som barnen besöker regelbundet. Kolla med markägare (Nynäs gods) om det är okej att lägga en bädd av stenar och sand, bygga ett vindskydd och kanske röja lite grann.*
- *Stora lövsamlardagen på hösten. Samla löv ute på gräsmattor och gator (innan parken kommer med krattan eller sopen).Kånka hem dom till gården och gör en stor lövhög, gör lövtavlor, lövtryck, lövsmycken eller vad som helst.*
- *Plantera ekar. Samla ekollon på hösten (ingår inte i allemansrätten så det är bäst att fråga markägaren) och plantera i krukor, varje barn kan få sitt eget träd. Plantera ut på lämplig plats till våren.*

Efter möte med Vaktbergets utegrupp och inventering av gården 15/11 2000.

Robert Lättman och Mats Wejdmark

Vaktbergets förskola

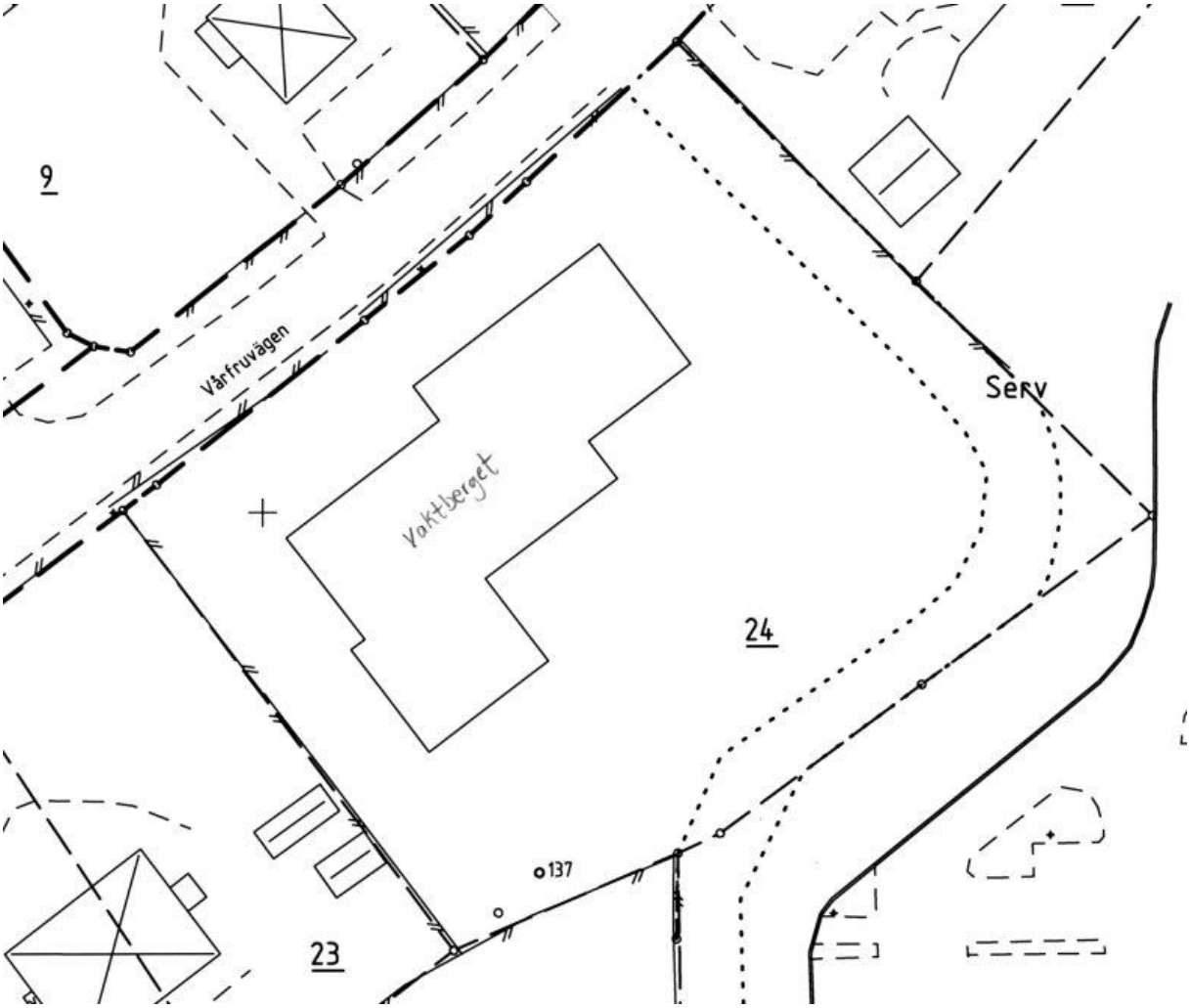

Vaktbergets förskola

NO, hörn, förråd, odling, bänk

SO, förråd, ölandstok, lekplats, grindentré

SO, vy från berg, rutschkanna, förråd, lekplats

S, entré, båt

S, berg, båt, vattensamling

SV, berg, rutschkana, båt, sandlåda,

V, vy från berg, låda, gungbräda, lerstig

N, sluttning, hemligaste platsen i hörnet

Lysmaskens förskola

Gårdens brister, tillgångar och idéer om åtgärder (mars 2001)

Framsidan (utgör större delen av gården)

- ”Sinnenas trädgård” är ett trädgårdsprojekt som är på gång redan där odlingslotter ska anläggas och planters tematiskt efter våra sinnen. Växter som luktar, smakar, ser vackra ut osv. Ett litet staket är tänkt att rama in trädgården. För att locka in barnen i trädgården kan man skapa ett ”rum”. Istället för ett lågt staket kan man sätta upp en eller flera spaljéer med klängväxter och en högväxt häck. En ingång, kanske med portal, gör att barnen får en känsla av att gå in i en spännande växtvärld. Förutom att växterna ska tilltala de mänskliga sinnena kan man också plantera växter som tilltalar olika insekter som tex fjärilar. Exempel på fjärilsväxter är buddleja, kaprifol mm (det finns litteratur om detta).
- Fotbollsplan med fasta mål är planerad att anläggas bredvid ”sinnenas trädgård”.
- Ett hallonland finns strax intill den tänkta trädgården.
- Kallkompost finns också i anslutning till trädgården. Där finns planer att rama in komposten.
- Intill husväggen på framsidan finns en örtodling
- Det skall planteras vinbärs- och krusbärsbuskar.
- Tankar om att plantera blåbärsris finns också. Där måste man tänka på att efterlikna blåbärets naturliga miljö. Blåbärsgranskogen är ju ett sent stadium i en skogs utveckling. I en barrskog är det skuggigt och marken är relativt sur. Det är bara att testa var det skulle kunna finnas möjlighet att plantera blåbär (pH-test på jorden). Man måste nog ta en bit av jorden med sig tillsammans med plantan för att få med sig surheten och lite av de svamphyfer som blåbärsriset kan vara beroende av (markägaren tillfrågas om lov).
- Pilkoja finns som fortfarande är vid liv och kommer så småningom att bilda ett litet rum. Vattna ordentligt på våren och hösten.
- Vid ingången till förskolans gård på framsidan har det sats upp en skylt som talar om att Lysmasken är KRAV-certifierad, vilket är alldeles utmärkt. Däremot står namnet Lysmasken med så små bokstäver att de knappt syns. Här behövs en rejäl skylt antingen bredvid KRAV-skylten eller på huset med Lysmaskens logo. På asfalten innanför grinden kan man skriva välkommen till Lysmasken och måla en lång lysmask på gången så långt som asfalten räcker. Man kan också måla det tråkiga cykelstället så att det ser ut som något annat (kanske en fet lysmask som ligger och hälsar besökande välkomna och tar hand om deras cyklar).
- Gräsmattan är en värdefull öppen yta som kan sparas för olika aktiviteter.
- På en del av den platta framsidan kan man skapa en kulle med cementrör i att krypa genom. Kullen skulle också fungera som pulkabacke.
- Vid sidan av huset finns det en pulkabacke som leder ner i en sänka som är relativt våt. Den är som gjord för att skapa en damm i. Med hjälp av en pump i dammen skulle man kunna skapa en meandrande bäck som rinner ner för backen. Vatten kan samlas i regnvattentunnor som ställs vid stuprännorna. En slang skulle också kunna kopplas till en tunna och grävas ner i marken och leda överskottsvatten direkt ner till dammen.

Vattnet i tunnorna kan användas för bevattning av ”sinnenas trädgård” och av de törstiga pilarna.

- Vid lekstugan kan man ställa några trähästar som kan bindas fast vid huset. Huset kan sedan målas så att man får an känsla av att det är en lantgård (måla höbalar på väggen). Det finns redan planer att göra i ordning lekstugan med stolar, bord och spis (hänglås ska sättas dit).
- Gungorna vid entrén för få? Det blir ofta kö vid gungorna. Undersök om det verkligen är för få gungor innan någon åtgärd.
- Båten kan målas och förses med segel.
- En brädhög är på gång. Här kan barnen själva bestämma vilken funktion en bräda skall ha. Under förutsättning att plankorna ligger kvar där barnen lämnade dom till dagen efter hålls leken samman och får en större innebörd.
- Traktordäck finns.
- En fast hinderbana har diskuterats. Man kan också tänka sig en hinderbana som barnen själva skapar och ändrar på från dag till dag.
- Träd. Många stora och fina träd finns på gården som ger skugga och lummighet. Fågelholkar borde sättas upp i träden.
- Några sälgar skulle kunna planteras för att garantera födotillgången för humlor och bin under våren. Dessa pollinerar sedan fruktträd och andra växter i trädgården senare under säsongen. Holkar för humlor kan man sätta upp.

Baksidan (bakom och vid sidan av huset)

- Varmkompost finns som ibland tenderar att bli blöt och illaluktande. Hälften matavfall och hälften strö (kol) är att rekommendera. Man kan också se till att sila bort vätska genom att perforera hinken med matrester och ställa i en annan hink. Då får man bort en stor del av vätskan redan innan den läggs på komposten. En kompostborr för omrörning kan vara aktuellt att skaffa eftersom det ofta är problem med att röra om och tillföra syre.
- Asfalt runt huset kan målas med olika pedagogiska motiv tex i form av ormar med siffror i.
- Lekställningen har en gunga och en repstege och träet börjar bli dåligt. Här skulle man antingen kunna klä in ställningen i något för att skapa ett rum eller bygga om den till ett vindskydd. Om man sätter ett tak som lutar nedåt i bakkant och klär väggarna med plank får man ett perfekt vindskydd. Framför ordnar men sedan en permanent eldstad. Här kan man sedan ha samlingar, fruktstunder och grillfester.

Efter möte med Lysmaskens utegrupp (Cicci, Carola och två föräldrar).

Robert Lättman och Mats Wejdmark/Nynäshamns Naturskola

Lysmaskens förskola

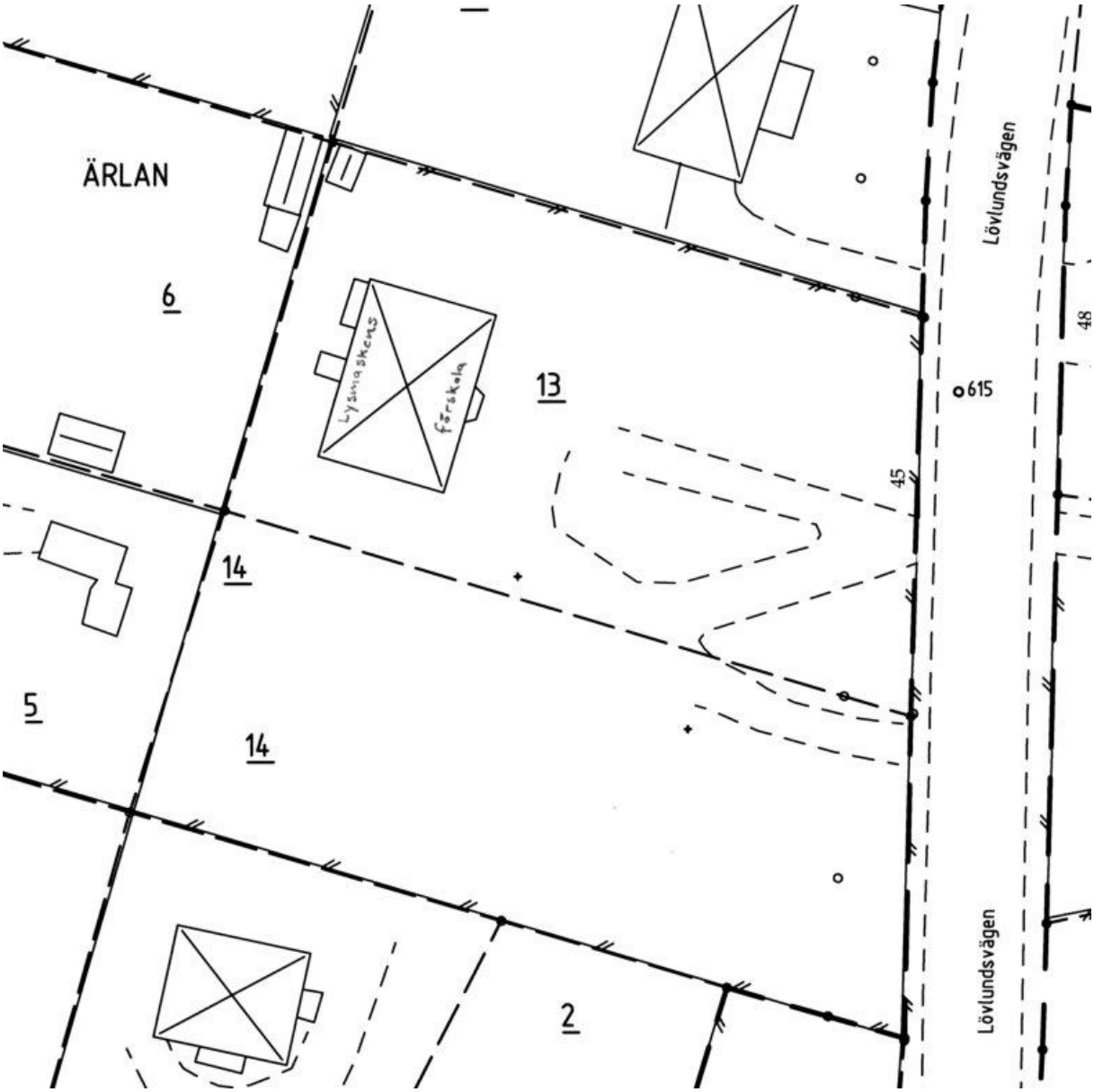

Lysmaskens förskola mars 2001

SO Framsida, “fotbollsplan”

SO Framsida, båt, gångväg, gungor

SO Framsida, rutschkana

NO Framsida, hallon, “sinnenas trädgård”

Ö Framsida, gräsmatta, äppelträd

N Kompost, förråd

S Sandlåda, backe ner mot vått parti

V Ingång, barnvagnsplats